

УДК 615.356

МАРКЕТИНГОВЕ ДОСЛІДЖЕННЯ АСОРТИМЕНТУ КОМПЛЕКСНИХ ВІТАМІННИХ ПРЕПАРАТІВ, ПРЕДСТАВЛЕНИХ НА РИНКУ УКРАЇНИ

Вельгус О.А., Тарасенко Г.В., Куришко Г.Г.

Київський національний університет технологій та дизайну, кафедра промислової фармації, м. Київ, Україна, e-mail: velgus_olga33@mail.ru

Проведено аналіз асортименту комбінованих вітамінних препаратів представлених на ринку України, проаналізовано цінові пропозиції цих препаратів виробниками вітчизняного та закордонного виробництва з метою вивчення можливості та стану забезпечення цими препаратами різних вікових груп населення України. Найбільшу питому вагу асортименту зареєстрованих вітчизняних та закордонних вітамінних засобів займає група А11А (Полівітаміни з добавками) – 27%, наступними є групи А11G (Препарати аскорбінової кислоти (вітаміну С) та комбіновані препарати, що її містять) та А11Н (Інші прості препарати вітамінів), що мають питому вагу по 12%.

Ключові слова: комплексні вітамінні препарати, фармацевтичний ринок, лікарські форми.

MARKETING INVESTIGATION OF THE COMBINED VITAMINAL DRUGS ON THE MARKET OF UKRAINE

Velgus O.A., Tarasenko H.V., Kuryshko H.H.

Kyiv National University of Technologies and Design, Department of Industrial Pharmacy, Kyiv, Ukraine, e-mail: velgus_olga33@mail.ru

The analysis of assortment of combined vitamin drugs presented in the market of Ukraine has been carried out, the price offers of these preparations by domestic and foreign manufacturers have been analyzed with the aim of studying the possibility and condition of application of these preparations by different age groups of the population of Ukraine. The largest share of the range of registered domestic and foreign vitamin products is occupied by group A11A (Multivitamins with supplements) - 27%, followed by groups A11G (Preparations of ascorbic acid (vitamin C) and combined preparations containing it) and A11H (Other simple preparations)), having a share of 12%.

Keywords: combined vitaminal drugs, pharmaceutical market, medical forms.

Останнім часом спостерігається підвищений інтерес споживачів до

застосування вітамінів та мінералів, що є невід'ємною складовою розвитку ринку продажу цих препаратів. Підвищений попит на застосування полівітамінних препаратів та вітамінно-мінеральні комплексів обумовлений сучасними умовами життя людини такими як, підвищений ритм життя, знаходження в стані постійного стресу, нераціональне харчування, екологічні проблеми та ін. Потреба організму у вітамінах залежить від безлічі факторів: віку і стану здоров'я людини, індивідуальних особливостей обміну речовин, рівня фізичних і розумових навантажень, характеру харчування, кліматичних умов. Споживання вітамінів носить сезонний характер: збільшується взимку і ранньою весною, коли харчовий раціон людини збіднений свіжими овочами та фруктами.

За даними Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ) у світі близько 285 мільйонів людей страждають від порушень зору, з яких 45 мільйонів вражені сліпотою і 246 мільйонів мають погіршений зір. За оцінками, близько 19 мільйонів дітей у віці до 15 років мають порушення зору, з них 12 мільйонів мають порушення зору через аномалії рефракції – станів, які легко діагностуються і коректуються, а 1,4 мільйона дітей є незворотнім сліпими на все життя. У світі близько 36% населення страждає від недостатчі в організмі вітаміну А. Для профілактики та лікування захворювань очей, які викликані надмірним контактом з комп'ютером, хронічними фізичним та нервовим напруженням, несприятливим станом навколишнього середовища, а також обмеженістю раціону продуктів харчування можна застосовувати методи вітамініотерапії [1].

На сьогодні вітамінна забезпеченість дитячого організму у світі явно недостатня, дефіцит вмісту за окремими вітамінами сягає 50-80%. Недостатність в організмі вітамінів, макро- і мікроелементів веде до порушення обміну речовин, зниження фізичної й розумової працездатності, швидкої стомлюваності організму, негативно позначається на рості й розвитку дітей, провокує розвиток хронічної патології, алергічних станів. Поряд із цим знижується здатність імунної системи протистояти дії патогенних факторів і несприятливому впливу зовнішнього середовища [4-6].

Ґрунтуючись на багаторічному досвіді спостереження за грипом, даних про стан напруги імунітету до грипу у здорових осіб, погіршенні соціально-економічної ситуації в Україні та враховуючи дані ВООЗ щодо штамів вірусів грипу, однією з рекомендації ВООЗ в епідеміологічний період для підвищення імунітету є споживання харчових продуктів з високим вмістом вітамінів, або вітамінних та інших препаратів, що підвищують захисні сили організму.

На сьогодні на українському фармацевтичному ринку полівітамінні препарати представлені в досить широкому якісно-складовому та ціновому асортименті, в тому числі за рахунок лікарських засобів вітчизняного виробництва, ціни на які часто є суттєво нижчими порівняно з імпортними препаратами. Тому, дослідження асортименту комбінованих вітамінних препаратів та стану забезпеченості ними споживачів різних вікових груп є важливим та актуальним.

Мета дослідження: узагальнити літературні дані та результати власних спостережень щодо асортименту комбінованих вітамінних препаратів представлених на ринку України, проаналізувати цінові пропозиції цих препаратів виробниками вітчизняного та закордонного виробництва з метою вивчення можливості та стану забезпечення цими препаратами різних вікових груп населення України.

Матеріали і методи дослідження.

Об'єктом дослідження були пропозиції виробників та постачальників фармацевтичної продукції, а саме пропозиції асортименту комбінованих вітамінних препаратів. Аналіз асортименту здійснено на підставі аналізу інформації та матеріалів Державного реєстру лікарських засобів України [2].

Результати дослідження.

Фармацевтичний ринок представлений надзвичайно широким спектром комплексів вітамінів, мікроелементів та вітамінів з мікроелементами у вигляді препаратів для безрецептурного відпуску. Але слід мати на увазі, що більшість

вітамінів (біотин, вітаміни В₁, В₁₂ і т. ін.), антиоксидантів і мікроелементів (селен, мідь, цинк, молібден, марганець, залізо, хром) можуть проявити токсичність не тільки у високих, але й у лікувальних дозах і, навпаки, вони оптимально біологічно активні в діапазоні низьких доз.

Світовий фармацевтичний ринок АТС-препаратів, у тому числі сегмент вітамінних лікарських засобів, демонструє незначні темпи приросту в результаті регуляторних обмежень та урядових заходів по зменшенню розмірів відшкодувань вартості лікарських засобів, тоді як в країнах Східної Європи та СНД, навпаки, відзначаються високі темпи росту обсягів продажів вітамінних препаратів.

Згідно з міжнародною АТС-класифікацією (Anatomical Therapeutic Chemical (ATC) classification system) вітамінні препарати включено до групи А – Засоби, що впливають на травну систему та метаболізм і складають підгрупу А11 Вітаміни. Асортимент зареєстрованих в Україні препаратів цієї становить 164 торгових назв 15-ти вітчизняних та 72-х зарубіжних виробників представлених 19 країнами [2].

На сьогодні до підгрупи А11 Вітаміни включені:

- А11А Полівітаміни з добавками;
- А11В Полівітамінні комплекси без добавок;
- А11С Вітаміни А та D, у тому числі комбінація цих вітамінів;
- А11D Препарати вітаміну В₁, у тому числі в комбінації з вітамінами В₆ та В₁₂;
- А11Е Комплекси вітамінів групи в, включаючи комбінації;
- А11G Препарати аскорбінової кислоти (вітаміну С) та комбіновані препарати, що її містять;
- А11Н Інші прості препарати вітамінів;
- А11J Інші комбіновані вітамінні препарати.

Як видно з рисунку 1, найбільшу питому вагу асортименту зареєстрованих

вітчизняних та закордонних вітамінних засобів займає має група А11А (Полівітаміни з добавками) – 27%, наступними є групи А11G (Препарати аскорбінової кислоти (вітаміну С) та комбіновані препарати, що її містять) та А11Н (Інші прості препарати вітамінів), що мають питому вагу по 12%.

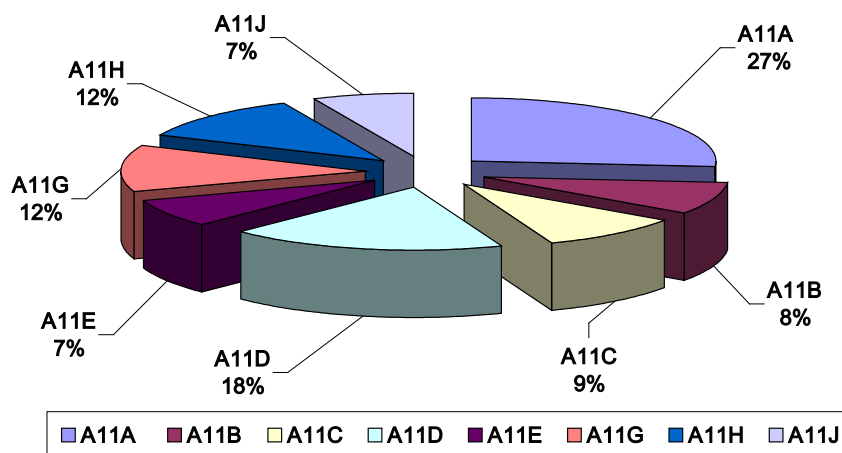

Рисунок 1. Співвідношення комбінованих вітамінних препаратів підгрупи А11, що зареєстровані в Україні.

Аналіз асортименту фірм-виробників, представлених на українському фармацевтичному ринку, показав, що з 164 зареєстрованих в Україні вітамінних засобів 60% вітчизняного (98 торгових назв) та 40% закордонного (66 торгових назв) виробництва. На даний час на ринку України асортимент вітамінних препаратів представлений 87 фірмами-виробниками, при чому близько 6% (5 фірм-виробників, з них: 4 вітчизняного виробництва та 1 фірма-виробник США) з них пропонують 53% асортиментного ряду, що дає можливість виділити їх у так звані «лідери» на фармацевтичному ринку України. Це ПАТ «Київський вітамінний завод», м. Київ (38 препаратів), ТОВ «Фармацевтична компанія «Здоров'я», м. Харків (16 препаратів), ПрАТ «Технолог», м. Умань (12 препаратів), ПАТ «Лекхім – Харків», м. Харків (8 препаратів) та «Юніфарм, Інк.», США (13 препаратів).

Станом на 01.11.2018 р. у Державному реєстрі лікарських засобів зареєстровано 78 монопрепаратів та 86 комбінованих вітамінних препаратів (55,8% вітчизняного та 44,2% закордонного виробництва, представлених 15 країнами). Розподіл зареєстрованих комбінованих вітамінних препаратів за країнами-виробниками наведено на рисунку 2.

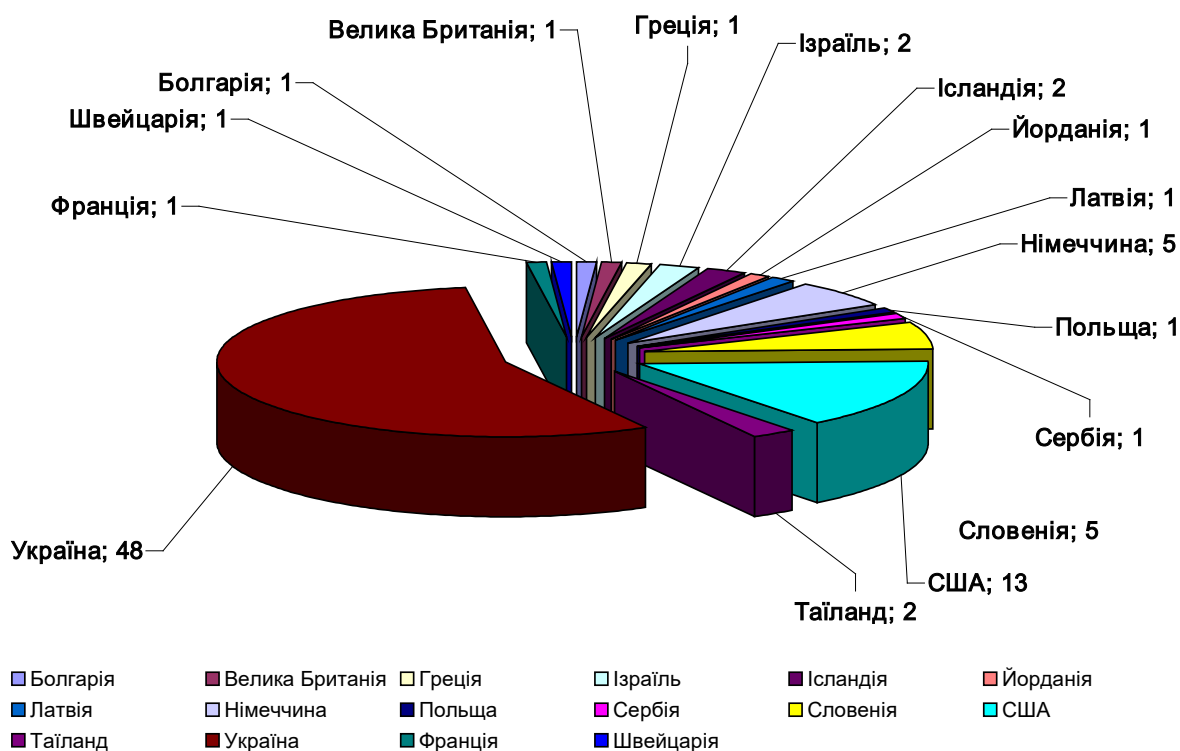

Рисунок 2. Зареєстровані комбіновані вітамінні препарати станом на 01.11.2018 р.

Як видно з рисунка 2, переважна кількість – 48% комбінованих вітамінних препаратів представлених на ринку України вітчизняного виробництва, 13% – виробництва США, а по 5% представлені виробниками Німеччини та Словенії. Лідером серед вітчизняних виробників комбінованих вітамінних препаратів є ПАТ «Київський вітамінний завод», м. Київ.

Розподіл асортименту комбінованих вітамінних препаратів за лікарськими формами наведено на рисунку 3.

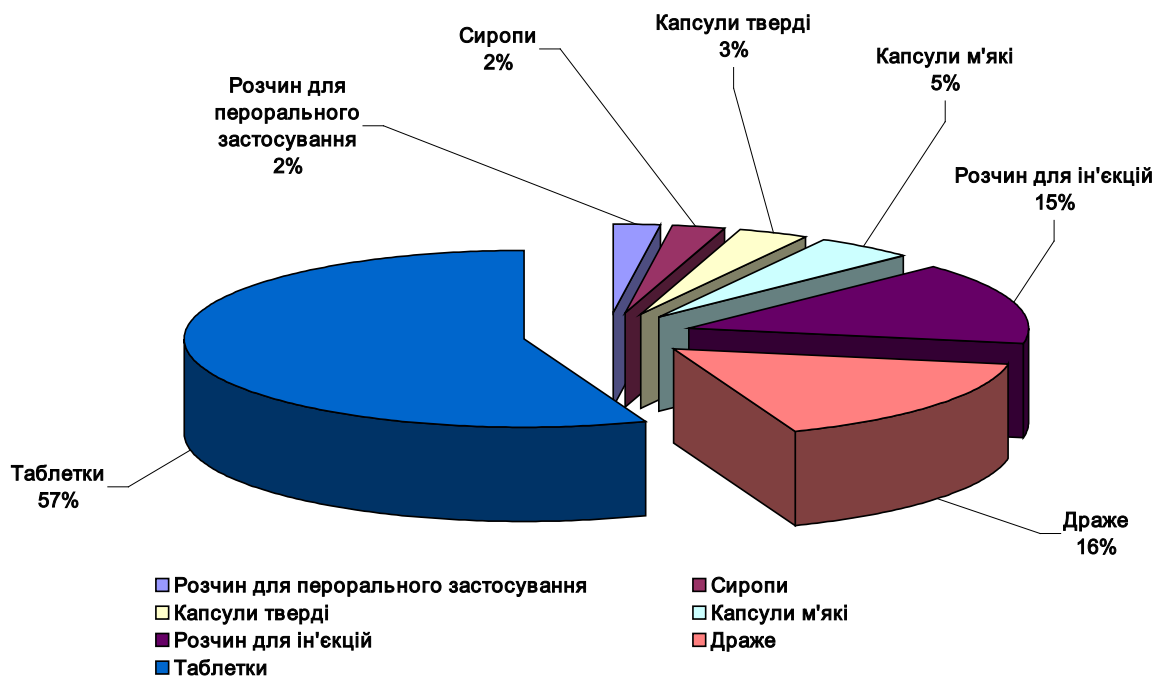

Рисунок 3. Лікарські форми комбінованих вітамінних препаратів.

Як видно з рисунок 3, переважна кількість (85%) лікарських форм комбінованих вітамінних препаратів представлених на фармацевтичному ринку призначені для перорального застосування – таблетки (57%), драже (16%), капсули м'які (5%), капсули тверді (3%), сиропи (2%), розчини для перорального застосування (2%), і лише тільки 15% для парентеральній формі – розчини для ін'єкції.

На базі ряду аптечних закладів м. Києва, впродовж двох місяців вересень-жовтень 2018 року, було проанкетовано і опитано понад сто осіб, які здійснювали покупку вітамінів. За результатами опитування, виявлено сегмент споживачів вказаної групи лікарських засобів. В якості основних ознак сегментування респондентів були використані: стать, вік, соціальна приналежність, рівень освіти і доходів.

Серед опитаних споживачів комбінованих вітамінів, як і серед усіх відвідувачів аптек, переважали жінки. Майже рівномірно були представлені вікові групи споживачів від 20 років до 45 років, за винятком пацієнтів старше

45 років (їх було менше 20%). Особи старше 65 років під час проведення опитування не майже не цікавилися придбанням вітамінних препаратів, що свідчить про недоступність вказаної групи препаратів для цього найбільш матеріально та соціально незахищеного сегмента. У зв'язку з тим, що повноцінно харчуватися можуть дозволити собі лише матеріально забезпечені люди, більшу частину споживачів вітамінних засобів (понад 85%) складають люди з невисокими доходами, найчастіше це студенти та службовці. Дані сегментування споживачів дозволили припустити, що важливість і необхідність зміцнення здоров'я за допомогою прийому вітамінів більшою мірою усвідомлюють люди, що мають високий рівень освіченості, оскільки більше 75% споживачів мали вищу або неповну вищу освіту. За даними проведених досліджень, майже для 84% респондентів одним з основних джерел інформації про вітаміни була реклама, яка в значній мірі визначила вибір майже 65%. Серед різних видів реклами споживачі відзначили вплив телевізійних роликів і реклами в транспорті (зокрема, в метро). Проведеними дослідженнями встановлено, що ціна на вітчизняні комбіновані препарати є на порядок меншою ніж вартість препаратів закордонного виробництва. Так встановлено, що вартість препарату з фармакотерапевтичними властивостями (ефективністю і безпекою) є одним з найбільш важливих факторів, що впливають на вибір покупця вітамінів. При цьому думки споживачів розділилися: одна частина респондентів (більше половини опитаних) розглядає ціну як показник ефективності, комплексності та якості вітамінних засобів; інша – враховує ціну як вирішальний фактор при здійсненні покупок тільки тому, що змушена економити кошти.

Висновки.

Проведеними дослідженнями проаналізовано асортимент комбінованих вітамінних засобів вітчизняного та закордонного виробництва, що представлені на ринку України. Встановлено, що 48% комбінованих вітамінних препаратів вітчизняного виробництва, 13% – виробництва США, а інші представлені 14 іншими країнами світу. На фармацевтичному ринку України 85% лікарських

форм комбінованих вітамінних препаратів для перорального, а 15% для парентерального застосування.

Список літератури.

1. Аналіз ринку комбінованих вітамінних препаратів для профілактики і лікування дефіциту вітаміну а у дітей / Л.О. Антагулова, М.Б. Удовенко // Тези доповідей XVII Всеукраїнської наукової конференції молодих учених та студентів «Наукові розробки молоді на сучасному етапі», 26-27 квітня 2018 року. – К.: КНУТД. – 2018. – Т.1. – С. 593-594.
2. Державний реєстр лікарських засобів: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.drlz.com.ua>.
3. Довідник «Компендіум 2018 – лікарські препарати» [Електронний ресурс]: / Під редакцією В.М. Коваленка // К. : Моріон, 2018. – ISBN 978-966-2066-64-7.
4. Марушко Ю.В. Вітамінно-мінеральна забезпеченість дітей за сучасних умов // Клінічна педіатрія. – 2015. – №2 (61). – С.7-12.
5. Конь И.Я. Дефицит витаминов у детей: основные причины, формы и пути профилактики у детей раннего и дошкольного возраста / И.Я. Конь, М.А. Тоболева, С.А. Димитриева // Вопросы современной педиатрии. – 2002. – № 2. – С. 62-67.
6. Di Filippo P. Vitamin D Supplementation Modulates the Immune System and Improves Atopic Dermatitis in Children / Di Filippo P., Scaparrotta A., Rapino D. et al. // Int. Arch. Allergy Immunol. – 2015 Mar 13. – 166(2). – P.91-96.

Стаття надійшла до редакції в листопаді 2018 року.